

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

KATEDRA SPOLEČENSKÝCH VĚD

Monika Lupoměská

III. ročník – prezenční studium

Obor: Společenské vědy – přírodopis

Historie školství v Chrudimi se zaměřením na střední školy

Bakalářská práce

Vedoucí práce: PhDr. Pavel Kopeček

Olomouc

2012

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala zcela samostatně a že jsem použila jen uvedených pramenů a literatury.

V Chrudimi dne 4. 4. 2012

.....
Monika Lupoměská

Poděkování

Děkuji PhDr. Pavlu Kopečkovi za odborné vedení bakalářské práce. Děkuji zaměstnancům Státního okresního archivu v Chrudimi a Městské knihovny v Chrudimi za poskytování rad a materiálových podkladů k práci.

OBSAH

Úvod.....	5
1 Historie města Chrudimi	6
2 Počátky školství v Chrudimi	12
3 Střední školství v Chrudimi.....	14
3.1 Střední zemědělská škola.....	14
3.2 Gymnázium Josefa Ressela	17
3.3 Průmyslová škola pro zpracování dřeva.....	20
3.3.1 Mistrovská škola pro truhláře	22
3.3.2 Veřejná kreslárna	22
3.3.3 Veřejná modelovna.....	23
3.4 Obchodní akademie.....	23
3.5 Odborná škola pro ženská povolání	24
3.6 Střední škola zdravotnická a sociální.....	27
3.7 Střední odborná škola a Střední odborné učiliště obchodu a služeb.....	28
4 Významné osobnosti Chrudimi	30
4.1 Čeněk Florián.....	30
4.2 Josef Ressel.....	31
5 Metodické využití práce ve výuce	32
Závěr	35
Seznam použité literatury a pramenů.....	36
Použitá literatura:	36

Přílohy

Anotace

Úvod

Tématem bakalářské práce je historie školství v Chrudimi se zaměřením na střední školy. Při výběru tématu sehrály významnou roli mé citové vazby na Chrudim, kde jsem se narodila, navštěvovala základní a střední školu a kde stále žiji. Město Chrudim má velmi bohatou historii školství, která má kořeny již ve 14. století. Tradice středního školství se v Chrudimi odvíjí od 2. poloviny 19. století a je spojena především s průmyslovým a hospodářským rozmachem v roce 1848.

Cílem bakalářské práce je popsat vývoj středního školství v Chrudimi. Zabývám se historií jednotlivých středních škol, které vznikly od roku 1850 a později, jejich vývojem a proměnami až do současnosti. Práci jsem rozdělila do pěti částí, z nichž některé jsou ještě dále členěny do menších kapitol. Práce začíná stručným popisem dějin města Chrudimi, od jejího vzniku po současnost. Druhá kapitola je věnována stručnému nástinu počátků chrudimského školství. Ve třetí části se zabývám historií středního školství v Chrudimi a jednotlivými středními a odbornými školami, konkrétně: Střední zemědělskou školou, Gymnáziem Josefa Ressela, Průmyslovou školou pro zpracování dřeva, Obchodní akademií, Odbornou školou pro ženská povolání, Střední školou zdravotnickou a sociální a Střední odbornou školou a Středním odborným učilištěm obchodu a služeb. Čtvrtá kapitola je věnována dvěma významným osobnostem chrudimských dějin, Čeňku Floriánovi a Josefu Resselovi a v poslední kapitole je uvedeno možné metodické využití bakalářské práce při výuce studentů chrudimských středních škol. Jednotlivé kapitoly jsou doplněny obrazovými přílohami.

1 Historie města Chrudimi

Okresní město Chrudim leží 110 km východně od Prahy, přibližně 11 km jižně od krajského města Pardubice a asi 120 km severozápadně od Brna. Je druhým největším městem v Pardubickém kraji a vlastní jednu z nejkvalitnějších a nejlepších památkových zón ve východních Čechách. Ta se rozkládá na 52 ha a čítá 98 památek, např. Neuperský dvůr, morový sloup na Resselově náměstí či Mydlářovský dům, kde v současné době sídlí Muzeum loutkářských kultur. Díky každoročně pořádaným slavnostem jako je Loutkářská Chrudim, staročeská pouť a mnoho jiných kulturních akcí, získalo své nezastupitelné místo mezi výletníky všech věkových kategorií.¹

Z geomorfologického hlediska se rozkládá v Chrudimské pánvi, na území České křídové tabule. Jihozápadně se zvedá pohoří Železné hory s nejvyšším vrcholem Vestec (668 m n. m). Protéká jí řeka s příznačným jménem Chrudimka, která pramení v CHKO Žďárské vrchy. Je dlouhá 108 km a nalezneme na ní, u města Seč, známou přehradu, další místo často vyhledávané turisty.

Podle sčítání lidu v roce 2006 žije ve městě 23 484 obyvatel. Skládá se z 8 místních částí na 5 katastrálních území.²

Chrudim patří mezi jedno z nejstarších měst v Čechách. Původ jejího jména nedokáží dnešní historikové s jistotou vysvětlit. Nejpravděpodobnější výklad předkládá publikace Zeměpisná jména Československa a to z latinsky psané listiny In civitate Chrudim, kde je odvozeno od osobního jména Chrudimova hradu. Ve starších písemnostech se můžeme dočíst též o Grudimi, Hrudimi nebo Crudymi. Znak města je tvořen černou orlicí s červenou zbrojí na stříbrném štítě. Kvůli podobnosti je občas zaměňován se znakem přemyslovským.³

Podle archeologických nálezů bylo území okolo řeky Chrudimky obýváno již v pravěku. Na návrší zvaném Pumberky, které bylo pravděpodobně centrem, stálo opevněné sídliště již před 6 - 7 tisíci lety. V období tzv. lužické kultury bylo území dnešního města velmi hustě osídleno. Prvním národem, jehož přítomnost zde

¹ *Chrudim oficiální stránky města* [online]. [cit. 2012-02-06]. Dostupné na WWW: <<http://www.chrudim.eu/uvodni-strana.html>>.

² tamtéž

³ CHARVÁT, J. *Stará Chrudim-vlastivědné vyprávění o minulosti českého města*. Okresní muzeum Chrudim 1991, str. 10.

můžeme jistě doložit, byli Keltové. Ti se zde vyskytovali od 5. století př. n. l. do přelomu letopočtu. V 7. – 8. století na území přišli první Slované. Živili se především zemědělstvím a za vlády dynastie přemyslovců v 11. století vybudovali hradiště. Pravděpodobně ve 12. století se z celku hradiště oddělil vlastní chrudimský hrad, sídlo královských úředníků chrudimského kraje.⁴ Z této doby také pochází první písemná zmínka o Chrudimi. (Jako první se někdy označuje listina z roku 993, ve které panovník českých zemí, Boleslav II., dává právě založenému benediktinskému klášteru v Břevnově právo brát z Chrudimi soudní a tržní pokuty. Jedná se o podvrh.) Zápis v Kosmově kronice, který se týká smrti knížete Břetislava I., říká, že panovník zde 10.1. zemřel během svého tažení na Uhry. *Roku od narození páně 1055 slavný Břetislav kníže, jenž zazářil vrcholem ctností, národa českého perla a zářivá hvězda svých otců, když si s pomocí Boží podrobil celé Polsko a když se odhodlal, dvakrát byv vítězem, již potřetí napadnout Panonii, a vypraviv se napřed, čekal na své vojsko, byl na hradě Chrudim zachvácen těžkou nemocí.*⁵

Nejvýznamnějším mezníkem v chrudimské historii bylo založení města Chrudimi na místě původního hradiště Přemyslem Otakarem II.. Jelikož zakládací listina nebyla zachována, nemůžeme jej historicky přesně datovat. Přesto chrudimská obec stanovila pro oslavu 700 let existence města rok 1273. Vycházela ze zakládací listiny města Hranice na Moravě z roku 1276, v níž je již zmíněna výměra chrudimských pozemků.⁶ Město nabývalo na významu a jeho rozvoji napomohlo nejvíce to, že bylo blízko zemské cesty z Prahy na Moravu. Ve vrcholném středověku se stalo jedním z předních měst českého království a od roku 1307 také královským věnným městem. Jako první Chrudim patřila druhé manželce Rudolfa Habsburského Elišce Rejčce (Alžbětě Polské), později ji panovník Karel IV. daroval věnem své choti Alžbětě (Elišce) Pomořanské. Status královského věnného města si udržela až do zániku habsburské monarchie.

Na počátku husitských válek se změnilo složení obyvatelstva jak ze sociálního, tak především z národnostního hlediska. Na základě rozboru jmen tehdejších měšťanů můžeme předpokládat, že významná část z nich patřila k německy mluvícímu obyvatelstvu. To mělo zřejmě ve městě převahu až do

⁴ CHARVÁT, J., c. d., str. 15.

⁵ KOBETIČ, P., PAVLÍK, T., ŠULC, I. a kol. *Chrudim. Vlastivědná encyklopedie*. Praha 2005, str. 7.

⁶ VACEK, F., *Chrudim do roku 1439: snůška dat a výkladů k jejím dějinám*. Chrudim 1938, str. 12.

husitské revoluce, kdy se prosadilo česky mluvící obyvatelstvo.⁷ Příčinou změn byla smrt jednoho z tábořských vůdců, Jana Hromádky z Jistebnice. Ten se zmocnil Chotěboře, ale musel se jí počátkem února roku 1421 vzdát. Navzdory úmluvě se Zikmundem Lucemburským byl se svými druhy násilím odvečen a posléze upálen na chrudimském náměstí. Reakce na sebe nenechala dlouho čekat a tak se 26.4.1421 u města sešlo vojsko Žižkovo s pražským vojskem a vedli společný útok. Vojenský velitel chrudimské královské posádky, Jan Městecký z Opočna, který byl v únorovém krveprolití jedním z hlavních viníků, přijal kapitulaci už dva dny po začátku obléhání. Posádka podle úmluvy odešla, do města vtrhly husitské sbory a ten, kdo se nechtěl podrobit jejich učením, nesměl zde mít majetek a musel své bydliště opustit. Odešli zejména Němci a Chrudim se stala městem výhradně českým a jeho správa padla do rukou Starého Města pražského. Když se vlády na českém trůně ujímal po bitvě u Lipan Zikmund Lucemburský, vyslali i chrudimští na sněm v Jihlavě svého zástupce, který jejich jménem a jménem města složil slib věrnosti panovníkovi.⁸

Poměrně klidný chod života obyvatel po husitských válkách a po vládě Jagellonců byl narušen nástupem vlády habsburského krále Ferdinanda I. v roce 1526, proti němuž byla vedena v letech 1546/47 povstání. Chrudim se jí spolu s většinou českých měst zúčastnila a jako následky neúspěchu nesla trest v podobě odejmutí statků a privilegií. Musela zaplatit velkou finanční pokutu a nově musela ve prospěch trůnu také platit spotřební daň z piva. Po této újmě je pochopitelné, že se v roce 1618 zcela samozřejmě účastnila odboje proti Habsburkům. Malé zadostiučinění v podobě oprav hradeb a slavností na uvítání zimního krále si město příliš nevychutnalo. Po bitvě na Bílé hoře byly chrudimské statky opět konfiskovány a vojska císařské armády plenila majetek obyvatelstva. Další ránu zasadily i nové náboženské zákony, které vyvolaly emigraci desítek městských rodin. Z celkového počtu 502 domů při započetí války bylo k jejímu konci 217 pustých.⁹ Nemalou část viny na úpadku rozvoje města měla morová epidemie, která u nás propukla v roce 1673 a zúžila řady chrudimských obyvatel téměř na polovinu.

⁷ KOBETIČ, P., PAVLÍK, T., ŠULC, I., c. d., str. 27.

⁸ CHARVÁT, J., c. d., str. 19.

⁹ CHARVÁT, J., c. d., str. 21.

V letech 1740 až 1742 ve městě rozbil hlavní stan Friedrich II. se svou pruskou armádou, která se účastnila války o rakouské dědictví. A tak se pomalého rozkvětu městu dostává teprve na přelomu století, konkrétně roku 1750, kdy zde císařovna Marie Terezie založila poštovní ústav a Chrudim se stala sídlem krajského úřadu. Zřízení vládní instituce přineslo nový náboj a rozmach, zároveň však také příliv německy mluvících úředníků. Postiženy byly nejen úřady, ale do značné míry také kulturní dění. František Martin Pelcl viděl budoucnost v druhé polovině 18. století chmurně: „Za padesát let neuslyšíme mluvit česky v Chrudimi, Klatovech, Kouřimi a jiných městech, která dosud výhradně byla česká.“¹⁰ Německý vliv zde přetrval až do 60. let 19. století.

Převratné události roku 1848 přinesly i novou správní organizaci. Při nich přišla Chrudim o krajský úřad, který byl jako krajská vláda přeložen do Pardubic, i o kriminální soud, který byl jako soud krajinský zřízen ve Vysokém Mýtě. Obojí se vrátilo do Chrudimi roku 1855, kdy po zrušení krajského zřízení bylo ve městě ustaveno okresní hejtmánství. Krajský soud zde zůstal do roku 1949.¹¹

Hospodářsky a společensky se začalo město rozvíjet zhruba v polovině 19. století, kdy využilo své výhodné polohy s úrodnou půdou. Obyvatelé se živili zemědělstvím, soukenictvím a koželužstvím. Ve městě byla cementárna, vápenka, dvě pily a několik truhláren. Naleziště jílovité zeminy pak dalo vzniknout městské cihelně a roku 1886 byla zbudována plynárna. Chrudim rostla a v druhé polovině století se dočkala zavedení železničního spojení. V 60. letech tu pak během několika málo let vznikly velké prosperující průmyslové podniky, díky kterým výrazně vzrostl i počet obyvatel, z původních 5921 v roce 1850 na 11886 v roce 1880. K nejvýznamnějším závodům patřila továrna na obuv F. L. Poppera založená roku 1876, svého času největší obuvnický podnik v Čechách. Počátkem 20. století exportovala nejen do řady evropských zemí, ale i do Austrálie a jižní Afriky.¹² Dalším významným podnikem se stala Weisnerova zámečnická dílna, kterou její majitel od roku 1857 postupně rozšiřoval na strojírenský podnik zaměřený především na pivovary, cukrovary a mlýny.

¹⁰ CHARVÁT, J., c. d., str. 22.

¹¹ tamtéž

¹² ŠMAHELOVÁ, H. SOMMER, J. *Chrudimsko*. Kruh: Hradec Králové 1989, str. 139.

Díky vzrůstající ekonomice v nově vzniklém průmyslovém zázemí bylo nutné rozvíjet i další stránky života obyvatel. Co se týče kultury, byl založen zpěvácký spolek Slavoj, tělovýchovná organizace Sokol, Musejní společnost, vyšly první chrudimské noviny, byl postaven komplex budov muzea. Vyrostl zde cukrovar, pivovar i lihovar, byla vybudována plovárna a založen první sportovní klub, roku 1898 postavena první elektrárna. Byly zakládány odborné školy. V této době se Chrudim stala významným východočeským školským střediskem a získala označení Athény východních Čech.

Obě války přečkalo město bez výrazných škod. Během první světové války zde byla umístěna vojenská nemocnice pro vojáky rakousko-uherské armády i pro její zajatce. Kromě armádní složky se u nás v této době na čas usazovali také haličští a italsí uprchlíci, později ruští emigranti a ke konci války lidé z pohraničí. Za druhé světové války se Chrudim stala sídlem německé posádky a na jejím konci také uprchlíků z východního Německa. Další cizí vojska přišla do města s okupací zbytku bývalého Československa 15.3.1939. Jednotky německé armády v Chrudimi sídlily v souvislosti s provozem vojenského letiště a ke konci války s partyzánskou činností.¹³ Weisnerova továrna byla na přelomu let 1945/46 znárodněna a přejmenována na podnik Transporta Chrudim.

Změnilo se národnostní složení občanů. Koncem čtyřicátých let 20. století se ve městě objevili Maďaři nuceně vystěhovaní z jižního Slovenska, kam se však v padesátých letech postupně vrátili. V únoru 1949 jich město evidovalo 76, z toho 41 dětí. V této době se k trvalému pobytu hlásí první Romové.¹⁴

V následujících letech se měnil výrazně především vzhled a velikost města. Rozvoj průmyslné výroby znamenal příliv nových lidí a tak nebylo divu, že v roce 1956 měla Chrudim více než 15 000 obyvatel, pro které bylo potřeba co nejrychleji zaopatřit bydlení. Proto byla roku 1949 zahájena výstavba prvního z několika panelákových sídlišť. Celkem zde bylo do roku 1954 postaveno pět domů a sídliště dostalo název Leguma, v rozmezí let 1950 až 1953 vzniklo sídliště Na Rozhledně a další obytné bloky zde rostly v letech 1984 až 2004.¹⁵ Přesně v polovině století přibýlo pracovních míst v nově založeném podniku na výrobu punčochového zboží

¹³ KOBETIČ, P., PAVLÍK, T., ŠULC, I. a kol., c.d., str. 195.

¹⁴ tamtéž, str. 28.

¹⁵ tamtéž, str. 157.

Eva (později Elita, Evona). V 70. letech pak byly zaznamenány snad nejvyšší počty narozených dětí v novodobé poválečné historii. Město se rozrůstalo. V roce 1977 přesahuje počet obyvatel magickou hranici čísla 20 000. Ačkoli bylo toto číslo vysoké, volné pracovní pozice podniku Transporta nebylo schopné pokrýt, a tak se v Chrudimi na počátku 80. let začali objevovat první zahraniční pracovníci z Polska, Maďarska a Vietnamu. K růstu celku samozřejmě přispělo i připojení okolních malých vesnic: Vestec (1960), Markovice (1975), Vlčnov (1981), Medlešice (1985) a Topol (1990). Díky tomu dosáhla Chrudim v roce 1994 nejvyššího počtu obyvatel ve své historii a to 24 468. Dodnes se nepodařilo toto číslo překonat. Mezi lety 1991 až 1995 došlo ke 30% poklesu porodnosti a v roce 1995 poprvé po 41 letech i k celkovému poklesu počtu obyvatel. V Chrudimi však stále ještě převyšoval i přes nízké hodnoty počet živě narozených dětí počet zemřelých osob, a to až do roku 2000, kdy došlo poprvé v historii k převážení počtu osob starších 60 let nad dětmi do 14 let.¹⁶

Pro město byl velmi zásadní rok 1999, kdy byl definitivně uzavřen podnik Transporta. Komplex továrny sice zaplnilo několik menších firem obdobného zaměření, nedokázaly však poskytnout dostatečné množství pracovních pozic bývalým zaměstnancům velkopodniku a tak dochází k migraci obyvatel do větších měst. O několik let později zastavil svoji činnost i druhý velký chrudimský průmyslový podnik, Evona.

Dnes převážnou většinu chrudimských obyvatel zaměstnává telekomunikační společnost. Město se snaží zachovat si historický ráz, díky němuž se řadí mezi oblíbená turistická místa. Nehledě na významné osobnosti, jako vynálezce lodního šroubu Josef Ressel, humanista Viktorin Kornel ze Všehrd, historik Čeněk Florián nebo pěvec Národního Divadla Bohumil Benoni, které mu propůjčují věhlas.

¹⁶ KOBETIČ, P., PAVLÍK, T., ŠULC, I. a kol., c. d., str. 28-29.

2 Počátky školství v Chrudimi

První písemná zmínka o existenci školy v Chrudimi pochází z roku 1399, kdy byla opravována budova, kde sídlila. *Společným úsilím Jakuba Kodícilla a Václava Přeloučského, kteří svěřenou mládež nabádali k dobrému mravu, zbožnosti a uměním, byla zbořena stará škola, která se podobala rozvalině s rozbitou střechou a zdmi děravými. Komu leží na srdci sláva města, ten zachová věčnou paměť konšelům, kteří povolili značný náklad na přestavbu školy, aby se tam mohla řádně vzdělávati mládež, naděje vlasti a církve.*¹⁷ Můžeme však předpokládat existenci vzdělávacího ústavu již dříve a to zejména kvůli církevním potřebám. Školní budova ležela nejspíše u kostela nedaleko hradu a s největší pravděpodobností byli žáci vyučováni triviu a zpěvu v českém a latinském jazyce. Jedním z prvních učitelů, jehož jméno je známo, byl M. Štěpán.

Příklonem občanů ke kališnictví v dubnu 1421 byla škola velmi výrazně počeštěna a následně přemístěna do prostor chrudimského hradu. K jejímu vývoji přispěla knihovna, která náležela děkanství a byla žákům plně k dispozici.

Ke konci šestnáctého století byla chrudimská partikulární škola školou vyšší, tedy takovým typem, jemuž humanisté říkali gymnázium. Měla tři stupně. Z nich nejnižší byla škola dětská, kde se učilo trivium a kostelní zpěv. Na druhém stupni byla hlavním předmětem výuky latina, v třetím se dostalo žákům poučení o filosofii a po jeho absolvování mohli odejít studovat na univerzitu.¹⁸

V roce 1774 Marie Terezie reformovala školství a za nejdůležitější bod lze považovat zavedení povinné školní docházky pro děti od 6 let do 12 let. *Venkovské děti měly choditi pilně do školy od počátku prosince do konce března, jelikož pak jest jich zapotřebí k hospodářským pracím. Děti od 6. do 8. roku buďte vyučovány jen v teplejších měsících, kdy docházka školní neohrožuje jejich zdraví.*¹⁹

Partikulární škola byla v roce 1847 přetransformována na hlavní čtyřtřídní školu. V prvních dvou ročnících studenti absolvovali výuku v češtině a v dalších dvou ročnících pouze v němčině. Čtyřleté studium se týkalo pouze mužské části

¹⁷ FLORIÁN, V. *Nástin dějin školství chrudimského*. Okresní archiv Chrudim, str. 10.

¹⁸ FLORIÁN, Č. *Z vývoje škol na Chrudimsku*. Chrudim 1947, str. 5.

¹⁹ GRECMANOVÁ, H., HOLOUŠOVÁ, D., URBANOVSKÁ, E., BŮŽEK, A. *Obecná pedagogika II*. Olomouc 1998, str. 62.

obyvatelstva, ženy mohly navštěvovat pouze první tři ročníky. Z toho důvodu byla založena výhradně dívčí škola, která fungovala od roku 1852.

Na základě školského zákona z roku 1869 byla rok nato chrudimská chlapecká hlavní škola přeměněna v pětitřídní obecnou školu. V následujících několika letech pak vzrostl počet dětí natolik, že musela být v roce 1870 otevřena smíšená pobočka hlavní školy na svatokateřinském předměstí a původně pětitřídní obecná škola byla v roce 1883 rozšířena v sedmitřídní. Měšťanská škola chlapecká vznikla v Chrudimi počátkem 90. let 19. století.²⁰

²⁰ *Gymnázium Josefa Ressela Chrudim* [online]. [cit. 2012-03-10]. Dostupné na WWW: <<http://www.gjr.cz/webstranky/eda2/03-skola/historie-cr.php>>.

3 Střední školství v Chrudimi

Počátky střední školy v Chrudimi bychom mohli hledat již v první třetině 19. století, kdy gymnaziální předměty soukromě vyučovali katechetové P. R. Urban a V.

Koželuh. V letech 1816-1817 byl pak vypracován projekt gymnázia, který byl však vládou zamítnut.²¹

Významným mezníkem se proto stal rok 1848. Průmyslový a hospodářský rozmach nutil k zaměření pozornosti na reálné školy. Počátky manufakturní výroby znamenaly i rostoucí požadavky na vzdělanost pracovníků v manufakturách. K jejich potřebné profesionalitě bylo třeba nejen určitých dovedností, ale stále více základních vědomostí.²² Nižší reálné školy byly spojeny s obecnými školami a rozšiřovaly se. Dvoutřídní reálná škola v Chrudimi vznikla roku 1849 a jejím úkolem bylo zaměřením se na průmyslové, obchodní a hospodářské vzdělání studentů. Vlivem rozvoje zemědělství pak vznikaly odborné hospodářské školy.

Střední školství v Chrudimi má velmi bohatou historii a proto jsem se rozhodla zpracovat vybrané ústavy, jejichž působení započalo v druhé polovině 19. století a později. Jsou řazeny chronologicky podle data založení.

3.1 Střední zemědělská škola

Vyučování zde začalo 4.11.1862 jako na dvouleté „Hospodářské škole“, přidružené k nižší reálné škole. Sídlo a učitelský sbor měly společné. Spojení „Hospodářské školy“ s podreálkou působilo nepříznivě na obě školy. *Proto po přání c. k. místodržitelství rozdělena podreálka a škola rolnická ve dvě samostatné školy na podzim r. 1863. Pro školu hospodářskou najat dvůr s pozemky (nyní p. Wiesnerův) od Al. Kuchyňky, kdež zřízen i internát pro žáky.*²³ Ten pojal 35 žáků. Výuka slavnostně začala 15.10.1863. Náklady na provoz hradilo město, které dostávalo od státu k tomu určené subvence. Pro praktickou výuku byla zřízena roku 1870 lesní školka, postaven včelín, o rok později laboratoř pro výuku chemie. Ústav měl ve správě malou chmelnici, cvičné a pokusné pole, zelinářskou, štěpařskou a botanickou

²¹ *Gymnázium Josefa Ressela Chrudim* [online]. [cit. 2012-03-10]. Dostupné na WWW: <<http://www.gjr.cz/webstranky/eda2/03-skola/historie-cr.php>>.

²² KOVAŘÍČEK, V., JEDLIČKOVÁ, I. *Školství v českých zemích*. Olomouc-Hradec Králové 1994, str. 3.

²³ FLORIÁN, V., c. d., str. 67.

zahradu.²⁴ Po stěhování roku 1872 se škola usídlila v domě bývalého internátu. V roce 1885 byla dvouletá výuka rozšířena na tříletou a vznikla nová instituce pod názvem „Střední hospodářská škola“, na které se první maturitní zkoušky konaly v roce 1888.²⁵

Toho roku byla nově otevřena „Zimní hospodářská škola“, která byla se střední hospodářskou ve velmi úzkém spojení. Jako součást školy střední neměla vlastní učitelský sbor, ředitele ani učební sbírky a její zřízení mělo zajistit přiměřené vzdělání i nemajetným rolníkům, proto se na ní neplatilo školné. Studium trvalo dva roky po 5 měsících a mohl se ho účastnit každý chlapec ve věku 15 až 18 let, který absolvoval národní školu. Ten, který ji dokončil, měl to privilegium, že se mohl přihlásit jako mimořádný posluchač na studia „Střední hospodářské školy“.²⁶ Ve školním roce 1893/94 se „Zimní škola“ osamostatnila, ale po několika letech se oba ústavy opět spojily v jeden.

Velmi důležité bylo pořádání odborných kurzů. Pro dívky, které nemohly studovat na střední hospodářské škole, byly určeny hospodyňské kurzy, poprvé otevřené v roce 1889. Byl o ně velký zájem, proto byla v roce 1906 zřízena „Hospodyňská škola“ s celoroční výukou.²⁷ V zahradnickém kurzu bylo možné zdokonalovat se v ošetřování stromů, štěpaření či chmelařství, dále byly pořádány kurzy mlékařské a jiné.

Zahradnictví se ukázalo velmi důležitou složkou vzdělání a proto byla zřízena roku 1892 „Zahradnická škola“, opět jako odnož školy hospodářské. *Žáci školy této chodili od 1. listopadu do 30. března do zimní hospodářské školy, ale místo vyučování o chovu zvířat a zvěrolékařství měli v oddělené místnosti nauky zahradnické; od dubna však do konce října věnovali se výhradně praktickému výcviku.*²⁸ Po čase se škola osamostatnila a roku 1945 přesídlila do Kopidlna.

V roce 1900 byla „Střední hospodářská škola“ převzata do správy země s názvem „Královská česká zemská střední hospodářská škola v Chrudimi“. Vzhledem ke vzrůstajícímu počtu zájemců o studium a velkému počtu současných žáků pro ni

²⁴ CHARVÁT, J., c. d., str. 134.

²⁵ KOBETIČ, P., PAVLÍK, T., ŠULC, I. a kol., c. d., str. 213.

²⁶ FLORIÁN, V., c. d., str. 69.

²⁷ KOBETIČ, P., PAVLÍK, T., ŠULC, I. a kol., c. d., str. 213.

²⁸ FLORIÁN, V., c. d., str. 70.

spravovatel nechal postavit novou budovu na místě bývalých vojenských objektů Na kůlnách, kde vyučování začalo v květnu 1905.²⁹

Během 1. světové války v ní pak sídlila vojenská nemocnice, proto výuka probíhala provizorně v budově Průmyslového Muzea. Toto provizorium pokračovalo ještě rok po skončení válečných událostí.³⁰ Roku 1920 se tříleté studium rozšířilo na čtyřleté a byla vybudována „Státní výzkumná stanice zemědělská“, opět přidružená k hospodářské škole.

Vzápětí byla instituce přejmenována na „Československou vyšší hospodářskou školu v Chrudimi“ a o její správu se staralo ministerstvo zemědělství. Postupem času byly všechny odnože a škola, tzn. „Zemědělská vyšší hospodářská škola“, „Vyšší hospodyňská škola“, „Odborná škola hospodářská“ (bývalá „Zimní škola“) a „Státní výzkumná stanice zemědělská“ spojeny v jedno působiště – „Zemskou vyšší hospodářskou školu v Chrudimi“.

K dalšímu přejmenování školy došlo v roce 1943 a ústav nesl nový název „Vyšší rolnická škola“, „Hospodyňská škola“ byla zrušena. V souvislosti s reorganizací školství po roce 1948 byla hospodářská škola nejprve převedena ze zemské správy pod státní, v roce 1952 byla změněna na „Zemědělskou technickou školu chovatelského oboru“ a na konci školního roku 1953/1954 byla čtyřletá střední škola zrušena a nahrazena „Zimní školou zemědělské mládeže“ a v roce 1956 „Mistrovskou školou mechanizační“. Školní statek ukončil činnost roku 1955 a veškerý jeho majetek získalo město.³¹

Instituce byla znovuobnovena v roce 1957 jako „Zemědělská technická škola“ a bylo možné studovat obor pěstitel a obor chovatel. Oba byly ukončeny maturitní zkouškou. V roce 1961 byla škola přejmenována na „Střední zemědělskou technickou školu“ a v roce 1985 na „Střední zemědělskou školu“. Od 1. září bylo otevřeno studium oboru mechanizace zemědělské výroby, které skončilo rokem 1975. V roce 1966 se škola přestěhovala do nových budov v Poděbradově ulici a po zrušení mechanizačního oboru byla stará budova školy předána učňovskému

²⁹ CHARVÁT, J., c. d., str. 134.

³⁰ *Střední škola zemědělská a Vyšší odborná škola Chrudim* [online]. [cit. 2012-03-10]. Dostupné na WWW: <<http://www.szes.chrudim.cz/historie-skoly/>>.

³¹ KOBETIČ, P., PAVLÍK, T., ŠULC, I. a kol., c. d., str. 213.

školsství.³² Název „Střední zemědělská škola“ si nese dodnes. V období let 1991 až 1999 k ní byla přidružena škola rodinná.

V roce 1996 byla zahájena činnost vyšší odborné školy, jejíž studium je od roku 2006 tříleté a v roce 2010 bylo otevřeno střední odborné učiliště.

3.2 Gymnázium Josefa Ressela

Snahy o zřízení gymnázia se v naší obci objevily již na počátku 18. století. *První bylo založeno r. 1862 v Táboře a jeho ustavení podnítilo i žádost chrudimského obecního zastupitelstva o změnu nižší reálky v nižší reálné gymnázium. Této žádosti vyhovělo vídeňské ministerstvo dekretem ze dne 22. září 1863 a již 6. října bylo v budově hlavní školy za kostelem slavnostně zahájeno vyučování v prvním ročníku.*³³ Tento školní rok pod vedením Ignáce Sekla zasedlo do lavic 106 studentů. Učební osnovy i kvalifikační stupnici sestavoval zprvu profesorský sbor, který stanovil pro mravné chování 4 stupně, prospěch oceňoval po roce 1865 až devíti stupni a pilnost 12 známkami.³⁴

Přidělená budova byla ve velmi špatném stavu a neodpovídala požadavkům na vzdělávání. Pro účely gymnázia se obec rozhodla postavit novou budovu podle plánů Františka Schmoranze (nyní je to budova základní školy za hlavním kostelem čp. 6/II). Základní kámen byl položen v dubnu roku 1863 a do budovy se škola nastěhovala počátkem školního roku 1864/65.³⁵ Náklady spojené s provozem a údržbou měla na starosti obec, která získala státní subvenci, což trvalo až do roku 1871, kdy bylo gymnázium převedeno do rukou státu. K této změně se váže také rozšíření ústavu na gymnázium vyšší o 8 třídách, jak ho známe dnes. V roce 1875 proběhly na gymnáziu první maturity, které úspěšně složilo 17 studentů.³⁶

Po rozšíření studijních ročníků bylo nutné zajistit gymnáziu budovu, která by pojala větší množství tříd i žáků. Vzhledem k nevyhovujícím prostorám školní budovy z roku 1864 byly pro některé třídy najímány místnosti v jiném domě. Jednání

³² *Střední škola zemědělská a Vyšší odborná škola Chrudim* [online]. [cit. 2012-03-10]. Dostupné na WWW: <<http://www.szes.chrudim.cz/historie-skoly/>>.

³³ 130 let Gymnázia Josefa Ressela, 200. výročí narození Josefa Ressela, str. 41.

³⁴ CHARVÁT, J., c. d., str. 132.

³⁵ tamtéž

³⁶ KOBETIČ, P., PAVLÍK, T., ŠULC, I. a kol., c. d., str. 42.

o stavbě se několik měsíců protahovala, protože vznikly spory o její umístění. Spor o místo se stal i agitačním prostředkem v obecních volbách. V červenci 1878 byla stavba, za pouhý jeden rok, dokončena v parku na Jánském předměstí a nový školní rok už začal ve vyhovujících prostorách. Gymnázium bylo vybaveno žákovskou a profesorskou knihovnou asi o 350 svazcích, přírodopisnou, fyzikální, chemickou, zeměpisnou a dějepisnou, numismatickou a kreslířskou sbírkou a hudebním archívem. Na přelomu století byla na školní půdě zřízena observatoř.³⁷

Výrazně do historie školy zasáhla první světová válka. Do jejího vypuknutí počet studentů stoupal, poté však rapidně klesl. Někteří žáci a kantoři byli povoláni do armády, školní budova musela být uvolněna pro potřeby vojenské nemocnice. Vyučovalo se provizorně v prostorách dnešního muzea, kde byly umístěny další tři vzdělávací instituce. Výuka byla omezena.

Konec války a vznik Československa přinesl pozitivní změny. Zničené školní pomůcky byly doplněny, učební osnovy taktéž. Nejvýznamnější změnou však bylo zrovnoprávnění dívek s chlapci. Veřejné studium na gymnáziu bylo po dobu Habsburské monarchie záležitostí výhradně mužskou. *Děvčata mohla studovat jen jako privaristky nebo externistky. Privaristky mohly být přítomny vyučování, nebyly vyvolávány ani zkoušeny, skládaly však na konci každého pololetí zkoušku ze všech předmětů za půl roku. Mohlo však být přijato jen 5% žákyň z celkového počtu žáků, později na 10 žáků přijímána jedna privaristka. První taková se na chrudimském gymnáziu objevila již v roce 1873/74.*³⁸ Externistkami byly myšleny absolventky dívčího lycea, které svou existencí stále bránilo chrudimským dívkám ve studiu na gymnáziu až do roku 1921.

V roce 1927 bylo ke gymnáziu připojeno dívčí reformní reálné gymnázium, založené v roce 1906 jako dívčí lyceum. V roce 1930 maturovaly poslední ročníky tohoto dívčího ústavu, a tím plně splynulo s gymnáziem.³⁹

Období mezi válkami přineslo kulturní rozvoj studentského života, nové spolky jako hudební kroužek či pěvecký sbor. Již v prvním roce po osvobození pořádali žáci chrudimských středních škol majáles a nastudovali divadelní hru A.

³⁷ *Gymnázium Josefa Ressela Chrudim* [online]. [cit. 2012-03-10]. Dostupné na WWW:

<<http://www.gjr.cz/webstranky/eda2/03-skola/historie-cr.php>>.

³⁸ CHARVÁT, J., c. d., str. 133.

³⁹ KOBETIČ, P., PAVLÍK, T., ŠULC, I. a kol., c. d., str. 42.

Jiráska. V této tradici pak pokračovali i v následujících několika letech.⁴⁰ Rozvoj zažila i tělovýchova, když se pro studenty začaly organizovat lyžařské zájezdy a různé sportovní závody.

S druhou světovou válkou přišlo období velkých změn. Od vzhledu budovy, ze které musely být odstraněny připomínky Československé republiky, až po vnitřní řízení. Němci vedli školu v nacistickém duchu. Z vyučování muselo být odstraněno vše, co připomínalo slavnou minulost národa. Byly vyřazeny knihy mnoha spisovatelů, v učebnicích se prováděly úpravy, vyučování dějepisu bylo nakonec zastaveno úplně. Všichni profesori museli projít kurzem němčiny a pak vykonat zkoušku. Kdo neobstál, byl propuštěn. Útlak se projevoval i při přijímacím řízení studentů, kdy byly upřednostňovány árijské typy, a při maturitách, při kterých muselo podle tajných instrukcí propadnout téměř 20 % žáků.⁴¹

Po válce se zvýšil počet studentů a opravovaly se napáchané škody. Vyučování bylo nepravidelné. Únor 1948 bezprostředně výrazné změny nepřinesl, ale od následujícího roku se začal uplatňovat zákon o jednotném školství, podle něhož se gymnázium stalo čtyřletým.⁴² Někteří studenti, s nevyhovujícím politickým postavením rodičů, byli vyloučeni ze studia a ústav se počtvrté stěhoval.

Mezitím byl 24. dubna 1953 vydán nový školský zákon, podle kterého studium na gymnáziu nahrazovaly poslední tři ročníky jedenáctileté střední školy.⁴³ Díky tomu rapidně klesl zájem o studium, studenti podávali horší výkony a škola ztratila své výborné postavení mezi ostatními institucemi.

Zatím poslední stěhování roku 1959 přineslo ústavu velké výhody. Budova se nachází blízko železničního i autobusového nádraží, nachází se v ní dvě tělocvičny a prostorný sál. Sdílel ji se základní školou. V roce 1968 se gymnázium vrátilo ke čtyřletému cyklu a o rok později přijalo do svého názvu jméno chrudimského rodáka Josefa Ressela.⁴⁴

Pookupační období normalizace nemělo na školství příliš dobrý vliv. Ruská nadvláda se vkradla do výuky většiny předmětů. Vše obrátila až Sametová revoluce.

⁴⁰ 130 let Gymnázia Josefa Ressela, 200. výročí narození Josefa Ressela, str. 43.

⁴¹ *Gymnázium Josefa Ressela Chrudim* [online]. [cit. 2012-03-10]. Dostupné na WWW: <<http://www.gjr.cz/webstranky/eda2/03-skola/historie-cr.php>>.

⁴² 130 let Gymnázia Josefa Ressela, 200. výročí narození Josefa Ressela, str. 44.

⁴³ tamtéž

⁴⁴ KOBETIČ, P., PAVLÍK, T., ŠULC, I. a kol., c. d., str. 43.

V souvislosti s událostmi po listopadu 1989 se změnilo pojetí výuky na gymnáziu. Výrazné změny byly provedeny v osnovách humanitních předmětů, skončilo povinné vyučování ruštiny, rozšířila se nabídka výuky západních jazyků.⁴⁵

Víceleté studium bylo obnoveno v 90. letech, přičemž bylo zachováno i studium čtyřleté. První maturanti osmiletého gymnázia byly absolventi roku 1997. V roce 2000 byla škola předána do rukou státu a základní škola uvolnila budovu o rok později.

3.3 Průmyslová škola pro zpracování dřeva

Rozvoj průmyslu v druhé polovině 19. století a potřeba kvalifikovaných sil daly podnět k založení státní „Odborné školy pro zpracování dřeva v Chrudimi“. *Koncem let sedmdesátých domáhala se Chrudim zřízení státního učiliště průmyslového, leč bez úspěchu. Ale snaha města posléz korunována výsledkem přec. Vynesním ministerstva obchodu ze dne 27. května r. 1881 povoleno v zásadě zříditi v Chrudimi odbornou školu průmyslovou. Potřebnou školní budovu postavila r.1882 Občanská záložna chrudimská nákladem 73.000 zl. a na její vnitřní zařízení a částečné vypravení věnovala přes 10.000 zl.*⁴⁶ Byla první školou svého druhu v naší zemi a chrudimská obec se postarala o veškeré provozní náklady.

Studium bylo tříleté a bylo možné se vzdělávat v oborech: truhlářství stavební a nábytkové, řezbářství a soustružnictví. K němu náleželo ještě dvouleté přípravné studium pro ty, kteří ještě nedosáhli dostatečných teoretických či praktických znalostí. Současně byla otevřena veřejná kreslárna, modelovna a všeobecná škola pokračovací.⁴⁷ Z důvodu obrovského zájmu o studium musela být škola rozšiřována o paralelní oddělení. V roce 1883 se Občanská záložna zasloužila o zbudování dílenské budovy školy. Více než polovina vyučovacích hodin byla věnována praktické výuce. Do roku 1889 pracovali žáci ručně, poté byla zřízena strojovna s plynovým pohonem, od roku 1908 v nové strojovně i s elektrickým. Většina výrobků zde zhotovených byla určena k prodeji nebo zhotovena na zakázku. Ústav měl moderní sušárnu dřeva.⁴⁸

⁴⁵ KOBETIČ, P., PAVLÍK, T., ŠULC, I. a kol., c. d., str. 43.

⁴⁶ FLORIAN, V., c. d., str.78.

⁴⁷ MATYSOVÁ, M. *Průmyslová škola Chrudim*. Okresní archiv Chrudim 1959, str. 1.

⁴⁸ CHARVÁT, J., c. d., str. 133.

Během let ústav prošel mnoha změnami. V roce 1907 byla zrušena přípravná dvouletá škola. *Nejnověji změněna organisace trojtřídní školy školy odborné podle vynesení ministerstva kultu a vyučování ze dne 16. června 1908 č. 25.407, takže nyní jsou na škole tato oddělení:*

- 1. dvoutrídní učebná dílna pro truhláře a soustružníky. Učebnou dílnu možno absolvovati ve dvou létech. Přípravka zřídí se jen tehdy, přihlásí-li se většina žáků z míst, kde se vyskytuje všeobecná úleva v docházce školy obecné;*
- 2. trojtřídní odborná škola pro řezbáře a*
- 3. mistrovská škola pro truhlářství stavební i nábytkové.⁴⁹*

Upravený učební plán způsobil zhoršení kvality vzdělávání a tak se rychle vrátil do své původní podoby. Výnosem c. k. ministerstva veřejných prací ze dne 28. ledna 1910 č. 1670 bylo povoleno, aby se dívky a paní mohly stát studentkami všech oddělení školy.⁵⁰ V roce 1910 existovaly při škole ještě trojtřídní odborná škola pro řezbáře, mistrovská škola pokračovací a veřejná modelovna a kreslárna.

Během první světové války se muselo vedení ústavu potýkat se stejnými problémy jako ostatní školy úbytek žáků, nedostatek kvalifikovaných pedagogů, nedostatek místa pro výuku. Hlavní budova školy musela být propůjčena obchodní akademii a měšťanským školám, v jejichž budovách byly umístěny vojenské nemocnice a lazarety, a tak se vyučovalo v prostorách dílen nejen praktickým dovednostem, ale i teorii.⁵¹

Meziválečné období mělo nepříznivý vliv na obory řezbář a soustružník, jelikož při výrobě tehdejšího moderního nábytku jich nebylo zapotřebí. Nikoho pak neudivilo, že byla v roce 1920 zrušena odborná škola pro soustružníky a v době hospodářské krize ji následovala i odborná škola pro řezbáře.

Během druhé světové války sloužila budova školy nejprve německému vojsku. Ve školním roce 1944/45 bylo vyučování všech ročníků na škole kromě prvního zastaveno a žáci vyšších tříd posláni do válečného průmyslu. Také pět učitelů úřad práce přidělil do válečné výroby.⁵² V květnu a červnu 1945 poskytovala budova ubytování Rudé armádě. Vyučování v plném rozsahu bylo obnoveno v září

⁴⁹ FLORIAN, V., c.d., str. 79.

⁵⁰ tamtéž

⁵¹ MATYSOVÁ, M., c. d., str. 1.

⁵² tamtéž, str. 2.

1945, kdy byla otevřena se jen tříletá odborná škola a dvouletá mistrovská škola pro truhláře.

V padesátých letech spadala působnost školy pod ministerstvo průmyslu. Začala jednání o jejím připojení k národnímu podniku, aby se výroba a prodej dostaly do co nejužšího styku. Na poradě zástupců ministerstva školství věd a umění, zástupců ministerstva průmyslu a ostatních složek konané dne 1.12.1950 v Pardubicích bylo rozhodnuto, že dnem 30. června 1951 bude škola zrušena.⁵³ První dva ročníky byly přemístěny do Volyně a vybavení bylo rozděleno mezi jiné školy v zemi.

3.3.1 Mistrovská škola pro truhláře

Studium na této škole začalo ve školním roce 1907/08 a byli přijímáni uchazeči nejméně 18letí, kteří se prokázali vysvědčením ze třetí třídy měšťanské nebo čtvrté třídy střední školy a hlavně jednoletou praxí jako tovaryši nebo dělníci v truhlářském oboru.⁵⁴ V letech 1946/47 bylo jednoleté studium rozšířeno na dvouleté, kde se vyučovaly tyto hlavní povinné předměty: dekorativní kreslení, technické konstruktivní rýsování, nauka o konstrukci, užité dekorativní kreslení, umělecké tvarosloví, živnostenské počty, živnostenské zákonodárství a zdravotnictví, mechanická technologie, technologie dřeva, nauka o motorech a učení v dílnách. Stejně jako na průmyslové škole vyráběli studenti prodejní či zakázkové kusy.⁵⁵

Během obou světových válek se instituce potýkala s nízkým počtem žáků a učitelů. Nejhojnějším rokem, co se týče počtu studentů, pak byl rok 1947/48, kdy studium započalo 57 nových žáků.

Škola byla zrušena roku 1951 a její studenti byli nuceni dokončit vzdělání na jiných ústavech v Praze nebo ve Valašském Meziříčí.

3.3.2 Veřejná kreslárna

Kreslárna byla zřízena ve školním roce 1889/1900 a měla dvě samostatná oddělení- jedno pro ženy a druhé pro muže. Dívčí oddělení využíval především Ženský výrobní spolek k výuce kreslení. Ze stejných důvodů pak pokračovací škola. V chlapecké

⁵³ MATYSOVÁ, M., c. d., str. 2.

⁵⁴ tamtéž, str. 19.

⁵⁵ tamtéž

části byli kreslení učeni především vyučení řemeslníci. Jako učitel zde působil např. Josef Schmoranz. Kreslárna zanikla ve školním roce 1922/1923.⁵⁶

3.3.3 Veřejná modelovna

Modelovna byla zřízena ve stejném roce jako kreslárna a spolu s ní i zanikla. Ze zachovaných seznamů je zřejmé, že do modelovny docházeli kromě vyučených řemeslníků i žáci měšťanských škol, kteří se učili modelování, nauce o konstrukcích a truhlářské praxi.⁵⁷

3.4 Obchodní akademie

Vyučování na chrudimské Obchodní akademii začalo 16.11.1882. Byla spojená s „Odbornou školou pro zpracování dřeva“ a je druhou nejstarší ekonomicky zaměřenou institucí v celé České republice. *Ústav s počátku rozvíjel se normálně; ve škol. r. 1884-5 otevřen třetí ročník a výnosem ze dne 12. května 1883 č. 8209 uděleno mu právo konati zkoušky dospělosti a vydávati státně platná vysvědčení.*⁵⁸ Maturitní zkoušky byly v roce 1898 prohlášeny za dobrovolné a v roce 1902 byly zrušeny. K jejich znovuzavedení došlo po vzniku Československa od školního roku 1919 až 1920. Původně tříleté studium bylo v roce 1904 rozšířeno na čtyřleté.⁵⁹ Škola se dvakrát přestěhovala než zakotvila v budově, ve které sídlí dodnes. Vybavení sborovny, ředitelny a knihovny bylo zhotoveno studenty chrudimské „Průmyslové školy pro zpracování dřeva“.

Během první světové války v ní sídlila vojenská nemocnice a výuka probíhala v provizorních prostorách. V roce 1918 po vzniku republiky byla instituce přejmenována na Státní československou obchodní akademii. K svému tradičnímu pojmenování se vrátila až na konci roku 1990. Od roku 1914 byla ve správě ústavu dvouletá obchodní škola, vzniklá původně z jednoročního kurzu, který pro dívky roku 1905 zřídil Ženský výrobní spolek. Pro absolventky lyceí byl zřízen zvláštní jednoletý kurz, který rovněž splynul s akademií.⁶⁰ Ředitelství obchodní akademie spravovalo v letech 1882 až 1946 „Pokračovací kupeckou školu“ a v letech 1907 až

⁵⁶ MATYSOVÁ, M., c. d., str. 26.

⁵⁷ tamtéž, str. 27.

⁵⁸ FLORIAN, V., c. d., str. 73.

⁵⁹ KOBETIČ, P., PAVLÍK, T., ŠULC, I. a kol., c. d., str. 109.

⁶⁰ CHARVÁT, J., c. d., str. 135.

1942 abiturientský kurz pro absolventy středních škol, především gymnazisty. V roce 1911 byla akademie i s přidruženými školami zestátněna.⁶¹

Za druhé světové války budovu školy obsadilo německé vojsko a narušilo školní rok 1944/1945. Prostory po osvobození využívala Rudá armáda a tak bylo vyučování přesunuto do náhradních prostor. Maturitní zkoušky díky tomu studenti skládali až v září roku 1945. Ve válce zahynulo mnoho absolventů školy, na jejichž počest se nachází ve vestibulu budovy pamětní deska.

V šedesátých letech se začaly vyučovat obory Cizojazyčná korespondence a Administrativa a sekretářské práce, které byly zaměřeny více na cizí jazyky. Oba tyto obory byly zanedlouho zrušeny, ačkoli jejich absolventi nacházeli velmi dobrá uplatnění. Začal se vyučovat pouze jeden obor, který byl zaměřen na více konkrétních oborů, jako průmysl, státní správa, obchod a jiné.

V rozmezí let 1991-2002 byla na akademii možnost dálkového nebo denního studia.⁶²

3.5 Odborná škola pro ženská povolání

Velmi oblíbená škola byla založena roku 1885 zásluhou Ženského výrobního spolku (ŽSV). Jednalo se o instituci s oddělením pro šití prádla a vyšívání a oddělením pro šití šatů. Vyučování bylo především praktické, ale studentky byly vzdělávány okrajově i v literatuře. Zajímavé je, že zpočátku byly učební prostory umístěny v soukromých bytech, jelikož si ŽVS nemohl dovolit postavit budovu vlastními náklady. Roku 1887 se vyučovalo v pokračovací škole. Ta zanikla a znovu se začalo učit v následujícím roce, kdy ústav nesl název „Průmyslová pokračovací škola dívčí Ženského výrobního spolku v Chrudimi“. *Od toho roku vyučuje se souběžně ve spolkové škole výrobní / šití šatů, prádla a vyšívání / a v průmyslové pokračovací škole dívčí / živnostenské počty, čeština a němčina /*. Vedení obou škol bylo svěřeno r. 1899 odborné učitelce Julii Štěpánkové, která funkci ředitelky vykonávala do roku 1912.⁶³ Dozor nad školou měl původně stát, poté přešla roku 1908 do rukou

⁶¹ KOBETIČ, P., PAVLÍK, T., ŠULC, I. a kol., c. d., str. 109.

⁶² *Obchodní akademie Chrudim* [online]. [cit. 2012-03-10]. Dostupné na WWW: <http://www.oa.chrudim.cz/_oa/historie.aspx>.

⁶³ MATYSOVÁ, M. *Odborná škola pro ženská povolání v Chrudimi*. Okresní archiv Chrudim 1959, str. 1.

ministerstva veřejných prací a téhož roku získala živnostenské oprávnění. Absolventkám tak vysvědčení nahrazovalo výuční list i tovaryšskou zkoušku.

Reorganizace podle řádu průmyslového školství přinesla mnoho změn. Název školy zněl „Ženská průmyslová škola pro šití bílého prádla a oděvnictví Ženského výrobního spolku v Chrudimi“ a studium nově trvalo 2 roky - v prvním se dívky učily šití prádla, ve druhém šití šatů. Doplňkově se k praktické výuce přidalo 11 hodin týdně literárních předmětů v každém ročníku. Při škole bylo vedeno ještě mimořádné oddělení, které umožňovalo výuku bílého šití a vyšívání. Jeho účastnice mohly nastoupit do výuky během celého školního roku, ale nejméně na 5 měsíců výuky. Mimo pravidelné vyučování ve škole pořádal Ženský výrobní spolek kurzy kreslení střihů a přistřihování, vyšívání a paličkování; od roku 1909 pak bezplatné večerní kurzy šití prádla pro dělnice a služebné.⁶⁴

Na přelomu let 1920/21 přišlo další přejmenování ústavu na Dívčí odbornou školu rodinnou Ženského spolku v Chrudimi. Ke dvěma stávajícím třídám se přidala třetí, živnostenská pracovna pro šití šatů. V dubnu 1924 byla schválena změna typu školy z typu B na typ A, kde bylo povinné vaření, praní a žehlení. Výnosem ministerstva školství a národní osvěty v květnu 1925 byl vydán normální organizační status a učebné osnovy odborných škol pro ženská povolání. Jím byl také zaveden jednotný název pro všechny ženské odborné školy „Odborná škola pro ženská povolání“.⁶⁵ Škola byla tedy typu A a absolventky živnostenské pracovny se se svým vysvědčením mohly hlásit do ústavu učitelek odborných dívčích škol.

Ženský výrobní spolek se neúnavně snažil zlepšit vzdělávání dívek, a tak roku 1905 otevřel jednoletou dívčí obchodní školu, která byla záhy rozšířena na dvouletou. Při ní byl veden jednoletý kurz pro absolventy škol středních. Na začátku první světové války byla škola i kurz zestátněny a oba celky připojeny k „Obchodní akademii“.

Jak jsem již zmínila, byly učebny umístovány v soukromých bytech. V počátku působení školy bylo toto řešení vyhovující, ale s přílivem stále nových uchazeček vyvstal problém s nedostatkem místa. Svízelnou situaci vyřešili sami chrudimští občané, kteří svými peněžními dary pomohly ŽSV vystavět novou budovu. Roku 1897 byla jednopatrová škola slavnostně otevřena. Přízemí bylo

⁶⁴ MATYSOVÁ, M., c. d., str. 1.

⁶⁵ tamtéž

pronajímáno jako soukromé byty, v patře se učilo.⁶⁶ Postupem času bylo nutné přistavět další prostory. Vznikly tak další třídy, prádelny a žehlírny, kuchyně.

Studium bylo placené, ale každý rok byla přijímána až pětina dívek bezplatně. Zručné žákyně dostávaly za svou práci finanční odměnu. Šily šaty pro děti z místního sirotčince, děti z mateřských škol a jiné.⁶⁷

Za druhé světové války došlo k uzavření školy. Školní budova byla nejprve zabrána pro potřeby dětí z Německa, poté se v ní usídlil německý vojenský lazaret, byty v přízemí obsadili jeho lékaři a sestry a kanceláře ústřední vedení. Po jejich odchodu se stala sídlem ruské infekční nemocnice a výuka „Odborné školy pro ženská povolání“ byla přesunuta do místní restaurace u parku Na Střelnici.

Ve své školní budově započaly studentky školní rok 1945/46. A zanedlouho přišla obrovská změna. *Roku 1949 byla škola zestátněna a Kuratorium, které po dlouhá léta školu vedlo, 28. února 1949 svou činnost skončilo. Toho roku jsou do vyučování zařazeny nové předměty, zdravotní nauka a chemie – a škola je připravována pro novou reorganizaci odborných škol III. stupně.*⁶⁸ Tím škola ztratila smysl původní myšlenky vzdělávání žen v oblastech zaměřených na přípravu pro rodinu nebo studium na odborné škole.

Na přelomu let 1949/50 existovala jako „Vyšší sociálně zdravotní škola“ s internátem, v lednu 1950 „Vyšší škola sociálně výchovná“, v období let 1950/51-1952/53 „Vyšší sociální škola – větev výchovná“, 1953/54-1954/55 „Pedagogická škola pro učitele národních škol – větev pro vychovatele“. Se změnami názvů školy přišlo i stěhování. Roku 1951 budovu školy využívala zemědělská škola jako studentskou ubytovnu a výuka se uskutečňovala v budově hospodářské školy a její vlastní internát byl přemístěn do prostor místního hotelu Sport. V roce 1952 dokončilo studium posledních 25 absolventek dívčí školy. Následná likvidace a přechod na zdravotnickou školu znamenal konec éry ryze dívčího odborného vzdělávání, o které se tolik zasloužily pokrokové chrudimské ženy.⁶⁹

⁶⁶ MATYSOVÁ, M., c. d., str. 2.

⁶⁷ FLORIÁN, V., c. d., str. 82.

⁶⁸ MATYSOVÁ, M., c. d., str. 2.

⁶⁹ tamtéž

3.6 Střední škola zdravotnická a sociální

Po roce 1948, kdy vešel v platnost školský zákon o jednotné státní školské soustavě, do níž byly začleněny všechny druhy škol, byly jako buržoazní přežitek zrušeny rodinné školy. Stejný osud potkal i chrudimskou rodinnou školu, která byla nejdříve přetransformována na pedagogickou školu - vychovatelský obor, a v roce 1952 na zdravotnickou školu, obor dětských sester.⁷⁰

Budovu, kterou osidlovala, musela brzy opustit a přestěhovat své působení do daleko menších a stísněnějších prostor. Ministerstvo zdravotnictví bylo tehdy přesvědčeno, že učňovská škola je mnohem důležitější a že zdravotní sestřičky nepotřebují komfort v podobě prostorného studijního interiéru. Proto byla škola násilně přesunuta do 4 učebnové a 3 kabinetové stavby.

Provizorní fungování se samozřejmě promítlo do vývoje instituce. V malých časových intervalech se zde střídaly obory a průměrný počet studentů byl necelých 200. V šedesátých letech zde byly vzdělávány i ženské sestry, a to v abiturientském studiu i čtyřletém studiu. Přibližný celkový počet absolventek za dobu existence školy byl kolem 600.⁷¹

Malá prosperující škola však od roku 1965 zažívala stav ohrožení. V moderní společnosti se prosadil gigantismus, malé instituce se považovaly za zpátečnické, a tak byla v roce 1967 zrušena a žáci ve stávajících ročnících studia dokončili v Pardubicích.

Navrácení „Střední zdravotnické školy“ do Chrudimi se podařilo až po dlouhých 22 letech v roce 1989. Získala pro své působení prostory v budově Domu dětí a mládeže. Studentům bylo nabízeno denní i večerní studium oboru zdravotní sestra. Stálý učitelský sbor tvořili dva lidé - ředitel a odborná učitelka. Ostatní personál působil externě nebo na částečný úvazek.

V roce 1990 se zdravotnická škola vrací do původních prostor v Poděbradově ulici, odkud byla roku 1952 nedobrovolně vystěhována. *Jaké zadostiučinění pro pamětníky. Budova školy prošla celkovou rekonstrukcí, vznikly další učebny a kabinety, učebna výpočetní techniky s připojením na Internet, odborné učebny ošetřovatelství a knihovna. Pedagogický sbor tvoří plně aprobovaní učitelé, výuka*

⁷⁰ *Střední škola zdravotnická a sociální Chrudim* [online]. [cit. 2012-03-14]. Dostupné na WWW: <<http://www.szs.chrudim.cz/cz/skola/historie-skoly>>.

⁷¹ tamtéž

klinických předmětů je zajišťována odborníky z praxe. Přibližný celkový počet absolventek a absolventů, za dobu obnovené existence k roku 2001, je kolem 500.⁷²

Od školního roku 2007/08 se na škole vyučuje nový studijní obor Sociální péče, který rozšiřuje oblast vzdělávání i do sociální oblasti a mění název instituce na „Střední škola zdravotnická a sociální“.

3.7 Střední odborná škola a Střední odborné učiliště obchodu a služeb

Historie školy, která se stala nepostradatelnou součástí chrudimského odborného vzdělávání, začíná v roce 1958 pod názvem „Učňovská škola“. Již po roce působení byla přestěhována na místo internátu „Zemědělské technické školy“. Výuku učňů započala bez vlastního zařízení, pomůcek i finančního zabezpečení. *V příštích několika letech se neustále měnily zákony a směrnice, učňů přibývalo (původní obory zedník, mlynář, pletář a šička byly doplněny o kuchaře a číšníky), ale chyběly prostory, učebnice i učební materiály a nedostávalo se kvalifikovaných učitelů. Často museli pedagogický sbor doplňovat externisté a důchodci.⁷³* Aby škola mohla nakoupit učební pomůcky, museli učni pracovat tisíce hodin na brigádách.

Ve školním roce 1960/61 se uskutečnil první lyžařský výcvik studentů a od té doby se koná každý rok. K 1. září 1963 byl obor mlynář přesunut na nově zřízené učiliště do Janderova v Chrudimi. V roce 1966 bylo k chrudimskému učňovskému učilišti připojeno učiliště z nedaleké Chocně. Z důvodu přetrvávajících nedostačujících prostor učeben a internátu, probíhala výuka na směny a studenti byli ubytováni hned na několika místech. V období normalizace se situace ještě zhoršila a nebylo výjimkou, že se v jedné třídě učilo až 48 žáků.

Nové budovy se škola dočkala v roce 1974, kdy jí byla přidělena bývalá budova „Střední zemědělské technické školy“. V témže roce byl zrušen obor zedník a přidán obor prodavač potravinářského a smíšeného zboží. První maturitní

⁷² *Klinika zdravi.cz* [online]. [cit. 2012-03-14]. Dostupné na WWW: <http://www.klinikazdravi.cz/db_skoly.php?id=ed5537e4-6acd-102c-877b-003048330e04>.

⁷³ *SOŠ a SOU obchodu a služeb Chrudim* [online]. [cit. 2012-03-14]. Dostupné na WWW: <<http://www.sos-sou.chrudim.cz/about/historie-skoly/>>.

vysvědčení mohli získat na této škole žáci ve školním roce 1978/1979. Od roku 1980 nesl ústav název „Střední odborné učiliště obchodní“⁷⁴.

Po roce 1989 prošla škola zásadními změnami, které se odvíjely od poměrů v zemi. Učitelé i studenti začali svobodně vyjadřovat své názory, pád komunistického režimu umožnil návrat demokracie, studenti postupně získávali daleko lepší předpoklady pro uplatnění svého nadání, výrazně se zlepšily pracovní podmínky, došlo ke změně skladby vyučovacích předmětů, v celé řadě předmětů nastaly úpravy v osnovách, byly otevřeny nové obory a větší důraz byl kladen na výuku cizích jazyků. Začala se rozvíjet spolupráce s jinými školami.⁷⁵

Dne 1.9.1993 byla ke škole připojena „Rodinná škola“ a nový subjekt byl pojmenován „Integrovaná střední škola“. Své současné jméno „Střední odborná škola a Střední odborné učiliště obchodu a služeb“ instituce dostala 1.1.2001.

⁷⁴ *SOŠ a SOU obchodu a služeb Chrudim* [online]. [cit. 2012-03-14]. Dostupné na WWW: <<http://www.sos-sou.chrudim.cz/about/historie-skoly/>>.

⁷⁵ tamtéž

4 Významné osobnosti Chrudimi

4.1 Čeněk Florián

Čeněk Florián se narodil 27.9.1884 v Orli v domě čp. 34. V letech 1890 až 1893 navštěvoval obecnou školu ve Stanu, v letech 1893 až 1895 obecnou školu v Orli. V roce 1903 ukončil studia na reálném gymnáziu v Chrudimi a odešel za vzděláním do Prahy na Filozofickou fakultu UK, kde v roce 1908 získal aprobaci pro výuku dějepisu a zeměpisu na vyšším gymnáziu. V roce 1920 se oženil, ale manželství bylo bezdětné.

V letech 1908 až 1911 působil jako pedagog na městském dívčím lyceu a krátce na reálném gymnáziu v Chrudimi. V letech 1912 až 1914 působil na gymnáziu v Klatovech, odkud byl poslán na žádost městské rady Chrudimi zpět na místní gymnázium, kde vyučoval do roku 1941. Od roku 1910 byl archivářem městského úřadu v Chrudimi a tomuto povolání se věnoval s přestávkami do roku 1955.

Byl členem Královské české společnosti nauk, Okresní památkové komise v Chrudimi, Zemědělské poradny v Chrudimi pro otázky dějin a rodopisu, pracovníkem filozoficko-historické sekce Československé akademie věd, Českého literárního fondu a jiných; zakládajícím členem Matice české, Husova muzea v Praze, Historického spolku a Společnosti přátel starožitností.⁷⁶

Pedagog a historik získal své místo mezi významnými osobnostmi Chrudimi především díky své archivářské práci, jejíž hlavní náplní byla záchrana cenných materiálů, pořádání nejstarších archiválií města a publikování výsledků badatelské práce veřejnosti. K jeho nejvýznamnějším pracím patří monografie *Z letopisů obce Orle a Topografie města Chrudimě*. Byl jmenován čestným občanem Orle.

Čeněk Florián zemřel 2.1.1959 v Chrudimi a je pohřben u kostela sv. Jiří u Tří Bubnů.⁷⁷

⁷⁶ *Státní okresní archiv v Chrudimi* [cit. 2012-03-27]. Dostupné na WWW: <http://www.soka-cr.cz/sluzby/vystavy/vystava_cenek.htm>.

⁷⁷ KOBETIČ, P., PAVLÍK, T., ŠULC, I. a kol., c. d., str. 38.

4.2 Josef Ressel

Vynálezce lodního šroubu Josef Ludvík Ressel se narodil 29.6.1793 v Široké ulici v domě čp. 124/I v Chrudimi výběrčímu mýta a nápojových daní Antonínu Heřmanovi Resselovi a Marii Anně Resselové, rozené Konvičkové, jako druhé ze čtyř dětí. Otec pocházel z Jindřichovic u Frýdlantu v Čechách a mluvil německy, matka byla rodilá Češka a němčinu neovládala, proto se v Resselově rodině mluvilo převážně česky.⁷⁸

Můžeme předpokládat, že malý Josef navštěvoval trojtřídní chrudimskou měšťskou školu, poté roku 1806 započal svá studia na gymnáziu v rakouském Linci, kam ho poslali rodiče, kteří si byli vědomi jeho velkého nadání. Po úspěšném dokončení gymnázia roku 1809 odešel do Českých Budějovic na dělostřeleckou školu, kde se měl stát důstojníkem. Vojenská kariéra mu však byla kvůli slabé tělesné zdatnosti odepřena a tak se roku 1812 přestěhoval do Vídně a studoval medicínu. V roce 1814 se stal žákem lesnické akademie v Mariabrunnu, již po dvou letech absolvoval s výborným prospěchem a stal se lesníkem, později lesmistrem v Terstu.

Jeho první ženou byla Jakobina von Orebich, se kterou se oženil v roce 1821. Povila mu dva syny a jednu dceru. V roce 1826 však zemřela, Ressel ovdověl a v roce 1830 se podruhé oženil s Terezií Kasteličkovou, se kterou zplodil dalších 7 dětí, z nichž se pouze tři dožili dospělosti.⁷⁹

Zemřel na malárii 9.10.1857 v Lublani na služební cestě. Na jeho počest je před budovou chrudimského muzea umístěna třímetrová socha vyhotovená Ladislavem Šalounem, která zachycuje vynálezce v momentě, kdy představuje lodní šroub veřejnosti. Jeho jméno nese také chrudimské gymnázium i hlavní náměstí Chrudimi.

⁷⁸ *Q-klub Příbram* [cit. 2012-03-27]. Dostupné na WWW: <<http://www.quido.cz/osobnosti/ressel.htm>>.

⁷⁹ 130 let Gymnázia Josefa Ressela, 200. výročí narození Josefa Ressela, str. 17-18.

5 Metodické využití práce ve výuce

Využití bakalářské práce v edukačním procesu by bylo možné na všech zpracovaných středních školách v Chrudimi, kterým jsem se v práci věnovala a které v současnosti působí. Studenti si během projektové práce prohloubí znalosti o minulosti své školy a zároveň i ostatních školách a připomenou si historii města, v němž studují. Pracovní list je možné využít ve výuce dějepisu či občanské nauky. Projekt by mohl být realizován jako meziškolní poznávání chrudimských škol, např. pro všechny první ročníky. Historická část o Chrudimi a o škole, na které studují, by byla přednesena všem studentům během vyučování a spojena s exkurzí do Regionálního muzea na stálou výstavu Mozaika z dějin regionu. V druhé fázi by studenti jednotlivých tříd zpracovali prezentaci o historii své školy a o Chrudimi a ostatním středoškolákům by informace předali na společném setkání. Po uskutnění obou fází projektu by každý žák dostal pracovní list s otázkami o jedné vybrané škole (ne o své) a o historii města, kde by uplatnil získané znalosti. Nejlepší práce by byly oceněny.

Ukázka pracovního listu:

Pracovní list Gymnázium Josefa Ressela

1. Bylo gymnázium založeno hned po prvním podnětu?

.....

2. V kterém roce došlo k otevření školy?

.....

3. Kdo dal instituci její současné jméno a čím se proslavil?

.....

4. Kolik studentů zasedlo do lavic v prvním školním roce 1863/64?

.....

5. Kdy se konaly první maturitní zkoušky?

.....

6. Kolikrát se škola stěhovala?

.....

7. Jak se promítly obě světové války do vyučování?

.....

.....

.....

8. Objasni pojem privaristka, externistka.

.....

.....

.....

9. Zasáhlo období normalizace do výuky? Jak?

.....

.....

10. Kdo navrhl druhou budovu gymnázia? Co o ní můžeme dnes říci?

.....

.....

.....

.....

1. Kdy a kým bylo poprvé osidlováno území dnešní Chrudimi?

.....

2. Který národ zde vybudoval hradiště?

.....

3. Kdo a kdy založil Chrudim jako město?

.....

4. Jak zasáhly husitské války do života města?

.....

5. Za vlády kterého panovníka byl v Chrudimi zřízen poštovní ústav?

.....

6. Jmenuj dva podniky, které se zasloužily o průmyslový rozvoj města.

.....

7. Jak se promítly obě světové války života občanů?

.....

.....

.....

8. Objasni, proč se Chrudimi přezdívá Athény východních Čech.

.....

.....

.....

.....

9. Kolik má Chrudim obyvatel?

.....

10. Co můžeš říci o vývoji chrudimského průmyslu v současnosti?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Závěr

V bakalářské práci jsem se zabývala historií středního školství ve městě Chrudimi, především historií jednotlivých středních škol, které vznikaly od 2. poloviny 19. století.

V první kapitole mapující historii Chrudimi jsem se zaměřila na události z dob minulých i na ty, jež, dle mého mínění, formovaly město do dnešní podoby. V následující kapitole přibližuji počátky chrudimského školství, na které střední školství navazuje. V hlavní kapitole popisuji v časové posloupnosti, dle data vzniku, jednotlivé odborné a střední školy. Zachycuji klíčové momenty vývoje vzdělávacích ústavů, jejich působení v proměnách poznamenaných změnami ve společnosti, kultuře a v politických záležitostech. Samostatnou kapitolu věnuji dvěma významným mužům, kteří byli velmi důležití pro regionální dějiny a mají spojitost s chrudimským školstvím. V kapitole Metodické využití práce ukazuji možnost začlenění získaných poznatků do výuky dějepisu či občanské nauky.

Materiály pro zpracování tématu jsem získávala z několika zdrojů. Pro zmapování první kapitoly jsem použila literaturu vypůjčenou z Oddělení regionální literatury Městské knihovny v Chrudimi, stejně tak jsem získala informace potřebné k vypracování ostatních kapitol. Vycházela jsem především z knih regionálních autorů. Dále jsem čerpala ze svazků zapůjčených Státním okresním archivem v Chrudimi a z informací získaných z internetových zdrojů jednotlivých školských institucí. Zpracováním uvedených materiálů se mi podařilo cíl bakalářské práce naplnit.

Seznam použité literatury a pramenů

Použitá literatura:

FLORIÁN, Č. *Z vývoje škol na Chrudimsku*. Chrudim: vlastním nákladem autora, 1947, 37s.

GRECMANOVÁ, H., HOLOUŠOVÁ, D., URBANOVSKÁ, E., BŮŽEK, A. *Obecná pedagogika II.* Vyd. 1. Olomouc: Nakladatelství HANEX, 1998, 192 s. ISBN 80-85783-24-X.

CHARVÁT, J. *Stará Chrudim - vlastivědné vyprávění o minulosti českého města*. Vyd. 1. Okresní muzeum Chrudim, 1991

KOBETIČ, P., PAVLÍK, T., ŠULC, I. a kol. *Chrudim. Vlastivědná encyklopedie*. Vyd. 1. Praha: MILPO MEDIA, 2005, 247s. ISBN 80-903481-4-9

KOVAŘÍČEK, V., JEDLIČKOVÁ, I. *Školství v českých zemích*. Olomouc-Hradec Králové: vlastním nákladem autorů, 1994.

ŠMAHELOVÁ, H., SOMER, J. *Chrudimsko*. Vyd. 1., Hradec Králové: Kruh, 1989, 300 s. ISBN 80-7031-012-x.

VACEK, F. *Chrudim do roku 1439: snůška dat a výkladů k jejím dějinám*. Chrudim: vlastním nákladem autora, 1938, 42 s.

130 let Gymnázia Josefa Ressela, 200. výročí narození Josefa Ressela. Vydalo: Město Chrudim a gymnázium Josefa Ressela v Chrudimi, 1993

Prameny:

Státní okresní archiv v Chrudimi:

FLORIÁN, Č. *Nástin dějin školství chrudimského*. Okresní archiv Chrudim

MATYSOVÁ, M., *Průmyslová škola Chrudim*. Okresní archiv Chrudim, 1959.

MATYSOVÁ, M., *Odborná škola pro ženská povolání v Chrudimi*. Okresní archiv Chrudim, 1959.

Internetové zdroje:

Gymnázium Josefa Ressela Chrudim [online]. [cit. 2012-03-10]. Dostupné na WWW: <<http://www.gjr.cz/webstranky/eda2/03-skola/historie-cr.php>>.

Chrudim oficiální stránky města [online]. [cit. 2012-02-06]. Dostupné na WWW: <<http://www.chrudim.eu/uvodni-strana.html>>.

Klinika zdraví.cz [online]. [cit. 2012-03-14]. Dostupné na WWW: <http://www.klinikazdravi.cz/db_skoly.php?id=ed5537e4-6acd-102c-877b-003048330e04>.

Obchodní akademie Chrudim [online]. [cit. 2012-03-10]. Dostupné na WWW: <http://www.oa.chrudim.cz/_oa/historie.aspx>.

Q-klub Příbram [cit. 2012-03-27]. Dostupné na WWW: <<http://www.quido.cz/osobnosti/ressel.htm>>.

Státní okresní archiv v Chrudimi [cit. 2012-03-27]. Dostupné na WWW: <http://www.soka-cr.cz/sluzby/vystavy/vystava_cenek.htm>.

SOS a SOU obchodu a služeb Chrudim [online]. [cit. 2012-03-14]. Dostupné na WWW: <<http://www.sos-sou.chrudim.cz/about/historie-skoly/>>.

Střední škola zdravotnická a sociální Chrudim [online]. [cit. 2012-03-14]. Dostupné na WWW: <<http://www.szs.chrudim.cz/cz/skola/historie-skoly>>.

Střední škola zemědělská a Vyšší odborná škola Chrudim [online]. [cit. 2012-03-10]. Dostupné na WWW: <<http://www.szes.chrudim.cz/historie-skoly/>>.

Internetové zdroje obrazové přílohy:

Česká města [cit. 2012-03-27]. Dostupné na WWW: <<http://www.ceskamesta.estraniky.cz/clanky/chrudim.html>>.

Chrudim [cit. 2012-03-27]. Dostupné na WWW: <<http://www.chrudimsky.navstevnik.cz/>>.

Regionální muzeum v Chrudimi [cit. 2012-03-27]. Dostupné na WWW: <http://www.muzeumcr.cz/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=77&Itemid=86>.

Základní škola Chrudim, Školní náměstí [cit. 2012-03-27]. Dostupné na WWW: <<http://www.zs skolni namesti.cz/o-skole/historie/>>.

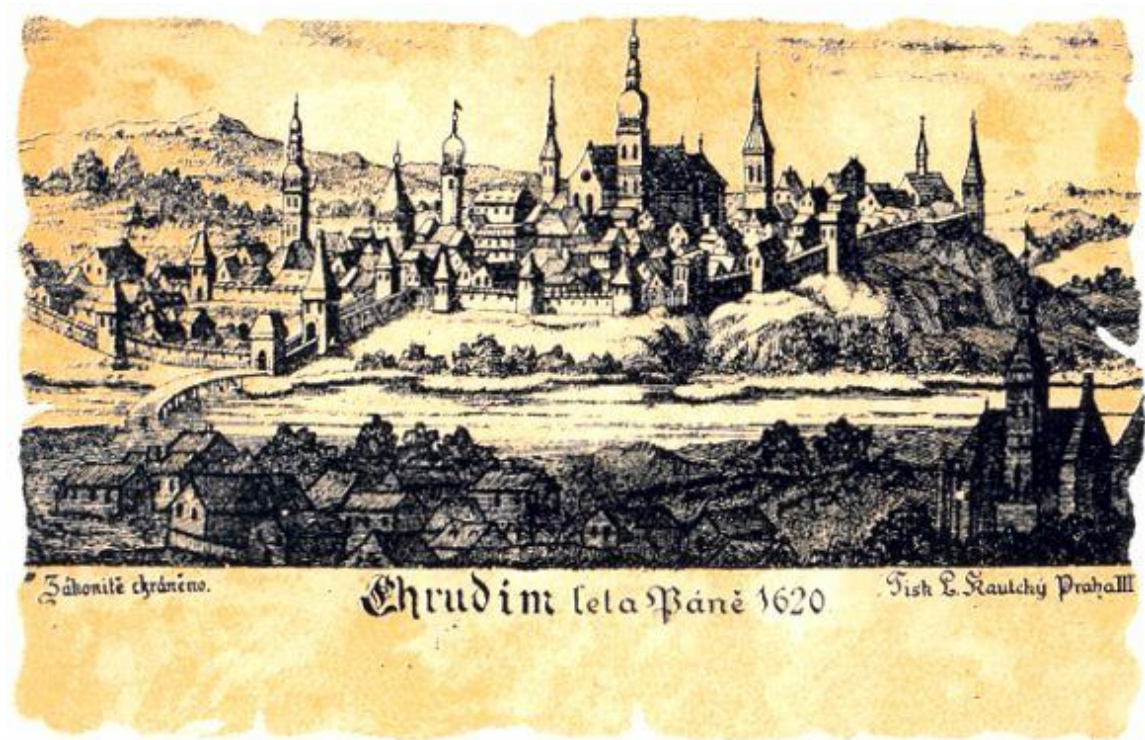
Přílohy

Seznam příloh:

1. Záznam o úmrtí knížete Břetislava I. v jednom z opisů Kosmovy kroniky.
2. Chrudim roku 1620
3. Pohled na současnou Chrudim
4. Znak a prapor města Chrudimi
5. Pohled na druhou budovu Gymnázia ve 30. letech 20. století
6. Bývalá budova Odborné školy pro zpracování dřeva
7. Fotografie Čeňka Floriána
8. Morový sloup a kostel Nanebevzetí Panny Marie na Resselově náměstí v Chrudimi
9. Socha Josefa Ressela v Chrudimi
10. Budova Regionálního muzea v Chrudimi
11. Program výstav Regionálního muzea v Chrudimi pro rok 2012

dicone ut quā sibi tū suis successo
ribo. Das marcas argenti et xxx pu-
anuatim) et ~~marcas~~ soluent. **H**inc d. m. c.
anno. l. v. dux Bratislaus d. t. u. b.
culme clare fema boemora patz
live clare suozū ad adiunato deo
tota sibi subingasset poloma nec
no bis victoz iam tercia vice pposu-
erat invade panoma. **S**uz pce-
dens suū exercitū hinc in verbe
acripit egertudine. **Q**uā ut sen-
sit magis magisq. inqueste et sui
corporis vires euanesce conotat tē
pmates quibus astatibz verbis fa-
tē talibz. **E**ma me mea fita uo-
cat et atea mors iam potis uolat
uolo uobis assignae et uze fidei
comendae qui p. me debeat rem
publicā gubernae. **V**os scitis quia
mea p. h. a. p. a. l. i. s. g. e. n. e. a. l. o. g. i. a. p. a. t. i. m.

Obr. 1: Záznam o úmrtí knížete Břetislava I. v jednom z opisů Kosmovy kroniky. Archiv města Brna. (KOBETIČ, P., PAVLÍK, T., ŠULC, I. a kol., c. d., str. 129.)

Obr. 2: Město Chrudim v roce 1620. (*Chrudim* [cit. 2012-03-27]. Dostupné na WWW: < <http://www.chrudimsky.navstevnik.cz/>>.)

Obr. 3: Pohled na současnou Chrudim (*Česká města* [cit. 2012-03-27]. Dostupné na WWW: < <http://www.ceskamesta.estranky.cz/clanky/chrudim.html>>.)

Obr. 4: Znak a prapor města Chrudimi (KOBETIČ, P., PAVLÍK, T., ŠULC, I. a kol., c. d., str. 129.)

Obr. 5: Pohled na druhou budovu Gymnázia ve 30. letech 20. století (*Základní škola Chrudim, Školní náměstí* [cit. 2012-03-27]. Dostupné na WWW: < <http://www.zs-skolni-namesti.cz/o-skole/historie/>>.)

Obr. 6: Bývalá budova Odborné školy pro zpracování dřeva (foto: archiv autora)

Obr. 7: Fotografie Čěňka Floriána (*Státní okresní archiv v Chrudimi* [cit. 2012-03-27]. Dostupné na WWW: <http://www.soka-cr.cz/sluzby/vystavy/vystava_cenek.htm>.)

Obr. 8: Morový sloup a kostel Nanebevzetí Panny Marie na Resselově náměstí v Chrudimi (foto: archiv autora)

Obr. 9: Socha Josefa Ressela v Chrudimi (foto: archiv autora)

Obr. 10: Budova Regionálního muzea v Chrudimi (foto: archiv autora)

REGIONÁLNÍ MUZEUM V CHRUDIMI

[WWW.MUZEUMCR.CZ](http://www.muzeumcr.cz)

tel.: 469 620 330

VÝSTAVY V ROCE 2012

VÁNOCE
(do 8.1.)

KOUZLO HRAČEK
(do 29.1.)

LES
(3.2. - 20.5.)
Vernisáž 2.2. v 17 hod.

SKRYTÁ TAJEMSTVÍ KOSTELŮ
(9.2. - 25.3.)

CHRUDIM V PROMĚNÁCH ČASU
(4.7. - 2.9.)

DÝMKY PAVLA HÁPA
(29.3. - 20.5.)

JAN ODVÁRKA - OBRAZY
(7.9. - 11.11.)
Vernisáž 6.9. v 17 hod.

MERKUR PRO CHYTŘÉ HLAVIČKY
(23.11.2012 - 17.2.2013)
Vernisáž 22.11. v 17 hod.

STÁLÉ VÝSTAVY

UMĚLECKÝ PLAKÁT
UMĚLECKÉ ŘEMESLO
MOZAIKA Z DĚJIN REGIONU

Změna programu vyhrazena

Regionální muzeum v Chrudimi zřizuje Pardubický kraj

Obr. 11: Program výstav Regionálního muzea v Chrudimi pro rok 2012 (*Regionální muzeum v Chrudimi* [cit. 2012-03-27]. Dostupné na WWW: <http://www.muzeumcr.cz/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=77&Itemid=86>.)

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Monika Lupoměská
Katedra:	Společenských věd
Vedoucí práce:	PhDr. Pavel Kopeček
Rok obhajoby:	2012
Název práce:	Historie školství v Chrudimi se zaměřením střední školy
Název v angličtině:	The History of education in Chrudim focused on the secondary schools
Anotace práce:	Práce se zabývá popisem historického vývoje středních škol v Chrudimi. Konkrétně Střední zemědělskou školou, Gymnáziem Josefa Ressela, Průmyslovou školou pro zpracování dřeva, Obchodní akademií, Odbornou školou pro ženská povolání, Střední školou zdravotnickou a sociální a Střední odbornou školou a Středním odborným učilištěm obchodu a služeb.
Klíčová slova:	Město Chrudim, historie, školství, zemědělská škola, gymnázium, obchodní akademie, střední odborná škola, učiliště
Anotace v angličtině	The work describes the history of education in Chrudim especially secondary schools, Agricultural middle school, Josef Ressel grammar school, Industrial school for woodworking, Business Academy, Professional school for women's occupations, Middle School Health and Social, Middle School and Secondary Vocational School of Trade and services.
Klíčová slova v angličtině:	The town of Chrudim, history, education, school of agriculture, grammar school, business academy, vocational school, training college
Přílohy vázané v práci:	Záznam o úmrtí knížete Břetislava I. v jednom z opisů Kosmovy kroniky, Chrudim roku 1620, Pohled na současnou Chrudim, Znak a prapor města Chrudimi, Fotografie Čenka Floriána, Pohled na druhou budovu Gymnázia ve 30. letech 20. století, Bývalá budova Odborné školy pro zpracování dřeva, Morový sloup a kostel Nanebevzetí Panny Marie na Resselově náměstí v Chrudimi, Socha Josefa Ressela v Chrudimi, Budova Regionálního muzea v Chrudimi, Program výstav Regionálního muzea v Chrudimi pro rok 2012
Rozsah práce:	48 stran
Jazyk práce:	čeština

